

موضوع: الزام وجود رکن ضامن در انتشار اوراق منفعت و تعهد پرداخت حداقل سود انتظاری از سوی بانی

جلسات روز چهارشنبه مورخ ۱۳۹۵/۰۴/۳۰ با حضور آقایان مصباحی مقدم، تسخیری، موسویان، رضائی، فطانت، امیری، سعیدی، حسین پناه، نجفی، سروری، سرکار خانم رادفر و جمعی از کارشناسان سازمان بورس در محل سازمان بورس و اوراق بهادار و روز چهارشنبه مورخ ۱۳۹۴/۰۵/۱۳ با حضور آقایان مصباحی مقدم، تسخیری، موسویان، نظری، رضائی، محمدی، امیری، فهیمی، سعیدی، فلاح پور، سرکار خانم رادفر و جمعی از کارشناسان سازمان بورس و اوراق بهادار در محل سالن تلاش وزارت امور اقتصادی و دارائی تشکیل گردید و پیرامون الزام وجود رکن ضامن در انتشار اوراق منفعت و تعهد پرداخت حداقل سود انتظاری از سوی بانی بحث گردید.

تعریف موضوع

یکی از انواع اوراق بهادار اسلامی یا صکوک، «اوراق منفعت» است. اوراق منفعت، اوراق بهادار با نامی است که نشان دهنده مالکیت مشاع دارنده آن بر مقدار معینی از منافع آتی حاصل از دارایی(های) معین، برای یک دوره زمانی معین است. این اوراق قابل معامله در بورس ها یا بازارهای خارج از بورس می باشند. در این اوراق، سرمایه گذاران مالک منفعت حاصل از یک دارائی خاص می باشند که مبنای انتشار اوراق است و بر مبنای عواید حاصل از منفعت این دارائی مشخص، سود یا زیان سرمایه گذاران مشخص می شود. البته مصادیق اوراق منفعت با توجه به دارائی مبنای انتشار آن متفاوت است و به طور کلی در سه دسته قابل طبقه بندی است:

- ۱- **اوراق منفعت نوع اول:** منافع دارائی مبنای انتشار این نوع اوراق مانند آذراه ها به گونه ای است که دارنده اوراق برای کسب تمامی منافع انتظاری حاصل از دارائی باید تا پایان مدت دوره اوراق صبر نماید.
- ۲- **اوراق منفعت نوع دوم:** منافع دارائی مبنای انتشار این نوع اوراق مانند هتل ها به گونه ای است که دارنده اوراق برای کسب تمامی منافع انتظاری حاصل از دارائی لازم نیست تا پایان مدت دوره اوراق صبر نماید.
- ۳- **اوراق منفعت نوع سوم:** در این نوع اوراق، حق استفاده از خدمات یا سایر حقوق قابل نقل و انتقال مبنای انتشار اوراق منفعت قرار می گیرد مانند حق استفاده از مدت زمان مشخصی از ثانیه های تبلیغاتی صدا و سیما.

بر اساس این تعریف از اوراق منفعت و انواع آن، سئوالات ذیل در خصوص ابعاد فقهی مطرح است.

- ۱- آیا وجود رکن ضامن در اوراق منفعت به لحاظ شرعی مجاز است؟
- ۲- آیا شرکتی که سهامدار عمده بانی است می تواند تعهدات بانی در اوراق منفعت را متعهد شود؟
- ۳- آیا بانی می تواند حداقل منفعت انتظاری در اوراق منفعت را به نحو شرط ضمن عقد مبنای انتشار اوراق منفعت تعهد نماید؟
- ۴- آیا در اوراق منفعت می توان حق اختیار فروش اوراق با احتساب حداقل سود مورد انتظار برای صاحبان اوراق را شرط کرد؟

نظر کمیته تخصصی فقهی

- ۱- از لحاظ فقهی وجود شخص ثالثی به عنوان رکن ضامن در فرآیند انتشار اوراق منفعت، با تعیین تعهدات ضامن بدون اشکال است.
- ۲- پذیرش تعهدات بانی از سوی سهامدار عمده بانی در سررسید از لحاظ شرعی صحیح است.
- ۳- تعهد بانی به پرداخت حداقل سود انتظاری در اوراق منفعت نوع اول (مانند آزادراهها) در فرض عدم تحقق سود مورد انتظار، به صورت شرط ضمن عقد صحیح است.
- ۴- چنانچه بانی دولت باشد میتواند به منظور اعمال سیاستهای تشویقی، در صورت محقق نشدن پیشبینیها و کمتر شدن منفعت انتظاری دارندگان اوراق از حداقل منفعت انتظاری وعده داده شده، داوطلبانه مابهالتفاوت آن را به دارندگان اوراق پرداخت نماید.
- ۵- تأمین حداقل سود انتظاری در اوراق منفعت نوع دوم (مانند هتلها) و نوع سوم (مانند پیامهای بازرگانی) از طریق قرار دادن حق اختیار فروش به صورت شرط ضمن قرارداد مبنای انتشار اوراق منفعت صحیح است.

محل امضاء اعضای کمیته، آقایان:

مصباحی مقدم

تسخیری

موسویان

نظری

رضایی